

LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag (SOU 2023:34)

Olsson, Katarina; Selberg, Niklas; Wong, Christoffer

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Olsson, K., Selberg, N., & Wong, C. (2023). Remissyttrande: Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag (SOU 2023:34).

Total number of authors:
3

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Katarina Olsson
Docent Niklas Selberg
Universitetslektor Christoffer Wong

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till ju.L1@regeringskansliet.se

Remiss: Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag (SOU 2023:34)

Ju2023/01611

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av professor Katarina Olsson, docent Niklas Selberg och universitetslektor Christoffer Wong. Yttrandet kommenterar betänkandet kapitelvis.

Övergripande bedömning

Betänkandet kan med beaktande av nedanstående synpunkter ligga till grund för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Revisionsplikten för små aktiebolag

Utredningens uppdrag har inte omfattat att ta ställning till om revisionsplikten för små företag ska återinföras. Utredningen redovisar emellertid argument för och mot denna åtgärd (jfr 4.3.5). I sammanhanget vill fakultetsstyrelsen därför ange som sin uppfattning att revisionsplikten av de skäl som utredningen anger bör återinföras. Det vore inte en oproportionerlig åtgärd att återinföra revisionsplikten till det omfång den hade före 2010 (jfr avsnitt 4.5.1). I anslutning till en sådan reform bör det tas fram en adekvat legaldefinition av vilande företag (jfr s. 179).

Ingivning av årsredovisning för aktiebolag – tidsfrister och sanktioner

Fakultetsstyrelsen instämmer å ena sidan i princip i betänkandets uppfattning att det föreligger ett visst utrymme att något korta tidsfristen om sex månader (s. 218 f jfr s. 222). Å andra sidan står sannolikt inte mycket att

vinna på en sådan ändring. Tidsfristerna måste i och för sig inte vara desamma för ekonomiska föreningar som för aktiebolag.

Den föreslagna skärpningen av sanktionerna för försenade årsredovisningar är alltför lite för att vara verkningfull (jfr s. 224). Avsevärt högre belopp krävs för att visa att lagstiftaren ser allvarligt på försenad inlämning av årsredovisningar. En stegvis höjning av sanktionsbeloppen framstår som lämpligt. Ytterligare beredning av skärpningen av sanktionerna framstår som angelägen.

Bolagsverkets kontrollerande roll

Fakultetsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att införa regler om personlig inställelse vid myndigheten. Däremot har fakultetsstyrelsen svårt att föreställa sig att det skulle finnas situationer där det eftersträvade syftet med kontrollen kan genomföras med deltagande på distans. Det bör således inte vara möjligt att genomföra den personliga inställelsen på distans (jfr s. 282).

Utredningens uppdrag är relativt snävt och är främst inriktat åt att skapa verktyg för förebyggande av brott och oegentligheter samt för att upptäcka dessa på ett tidigt stadium; dessa verktyg berör till stor del själva regleringen av olika bolagsform och har en administrativ karaktär. Straffrättsliga medel har endast i en begränsad omfattning föreslagits som lösning för att bekämpande av problem med att bolagsformen utnyttjas för att begå brott, vilket är en utgångspunkt som fakultetsstyrelsen kan hålla med i enlighet med *ultima ratio*-principen för användningen av straffrätten. I sammanhanget bör dock påpekas att utredningens förslag till straffrättsliga åtgärder berör missbruk av bolagsformen i ett brottsligt syfte och inte om juridiska personers ansvar för ekonomisk brottslighet, även om missbruket av bolagsformen leder oftast också till ekonomiska förluster hos målsägandena och andra som drabbas mer indirekt. Fakultetsstyrelsen anser att det finns anledning att frågan om juridiska personers straffansvar bör utredas, särskilt mot bakgrund av att fler länder på sistone har infört någon form av straffansvar för juridiska personer; denna fråga ligger dock utanför ramen för det aktuella lagstiftningsärendet. I det följande lämnar Fakultetsstyrelsen sina synpunkter på betänkandets förslag till ändringar på det straffrättsliga området.

Straff för brott mot s.k. ”målvaktsförbud”

Redan idag finns straffbestämmelser i aktiebolagslagen (30:1) och lagen om ekonomiska föreningen (22:1) som straffbelägger vissa konstruktioner som involverar s.k. ”målvakter” med *böter eller fängelse i högst ett år*. Till straffansvar döms *dels* den som ”uppsåtligen medverkar till ett beslut att utse en styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör eller vice verkställande ... om åtgärden är ägnad att dölja vem eller vilka som utövar eller har utövat den faktiska ledningen av bolaget (resp. föreningen)”, *dels* den som ”uppsåtligen tar på sig sådant uppdrag”. Lagförslaget innebär ingen ändring i brottsrekvisiten, men maximistraffet höjs från *fängelse i två år*. Utredningen anser att det även i fortsättningen ska vara möjligt att döma ut *böter* som straff.

Utredningen har föreslagit att en liknande straffbestämmelse ska införas även i stiftelselagen (ny 5:6) med en anpassad utformning så att straffbestämmelsen avser en styrelseledamot och åtgärd som är ägnad att dölja vem som utövar eller har utövat den faktiska ledningen av styrelsen. Fakultetsstyrelsen pekar på vissa betänkligheter med utredningens förslag till kriminalisering. Om förslaget ändå fullföljs gäller vad som sägs nedan om straffskalan m.m. beträffande ”målvaktsförbudet” i aktiebolagslagen även för förbudet i stiftelselagen.

För aktiebolagslagens del hade straffskalan *böter eller fängelse i högst ett år* valts när ”målvaktsförbudet” infördes eftersom detta överensstämde med straffet för de övriga straffsanktionerade överträdelserna av bestämmelser i aktiebolagslagen. Som det har konstaterats i betänkandet (s. 262) skiljer ”målvaktsförbudet” sig emellertid från de övriga brotten, som berör kapitalanskaffning, underlåtenhet att föra eller tillhandahålla aktiebok och låneförbudet. På grund av ”målvaktsförbudets” annorlunda karaktär och skyddsintresse kan Fakultetsstyrelsen hålla med utredningens syn på att detta brott anses vara mer allvarligt och således förenat med ett högre straff. En höjning av maximistraffet från fängelse i ett år till två år är emellertid mycket påtaglig även med beaktande av att brottet har ökat i omfattning enligt den redovisning som ges i betänkandet. Fakultetsstyrelsen anser att ett rimligt alternativ kan vara att skärpa straffet till *fängelse i högst ett år och sex månader* då utredningen inte lämnat motivering varför ett större skärpning är nödvändig. Detsamma gäller förbudet enligt lagen om ekonomiska föreningar.

Som framgår av betänkandet är utredningen medveten om att straffskärpning kommer även att påverka tvångsmedels användning (se s. 261–262). Att fängelse i två år ingår i straffskalan möjliggör användning av ett flertal tvångsmedel. Utredningen har inte explicit angett möjlighet att använda tvångsmedel som skäl för straffskärpning och Fakultetsstyrelsen tar också principiellt avstånd från att tvångsmedelshänsyn beaktas vid bestämmandet av brottets straffskala.

Företagskapningar

Utredningen föreslår en helt ny kriminalisering: *företagskapning*. Det nya brottet ska placeras i 9 kap. brottsbalken (Om bedrägeri och annan oredlighet) som en ny paragraf (9:3 d §). Den straffbelagda handlingen är att ”olovligen använder en juridisk persons identitetsuppgifter genom att obehörigen utge sig för att företräda [den juridiska personen]”. Bestämmelsen innehåller även ett skaderekvisit, nämligen att ”handlandet ger upphov till skada eller olägenhet för den som uppgifterna gäller”. Därutöver krävs ett s.k. överskjutande uppsåt, d.v.s. att gärningspersonen har handlat ”i syfte att bereda sig vinning”. Straffet är böter eller fängelse i högst två år.

Brottet har sin förebild i *olovlig identitetsanvändning* (4:6 b BrB) med samma straffskala. I många fall kan företagskapning utgöra andra brott såsom bedrägeri, urkundsförfalskning, osann försäkran eller förberedelse till dylika brott. På grund av den betydande överlappningen mellan det föreslagna brottet och befintliga brott finns det inte någon anledning att skapa ett nytt självständigt brott. Utredningen har emellertid framfört hänsyn till målsäganden som ett skäl för den nya

kriminaliseringen (s. 345–346), eftersom juridiska personer i många fall inte är målsägande när åtal väcks enligt de befintliga straffbestämmelserna. Fakultetsstyrelsen kan godta detta skäl för den nya kriminaliseringen då det straffbara området egentligen inte har utökats i någon avsevärd utsträckning då det finns ett krav på uppkommen skada och ett krav på överskjutande uppsåt; straffet för det nya brottet överskrider heller inte vad som redan gäller idag om åtal väcks enligt de befintliga bestämmelserna. Fakultetsstyrelsen gör samma bedömning som utredningen att förberedelse och försök till företagskapning inte bör kriminaliseras.

Några särskilda frågor om stiftelser

Här nedan följer fakultetsstyrelsens synpunkter rörande de stiftelserrättsliga delarna av utredningen, särskilt kapitel 9.

Några inledande synpunkter

Utredningens titel är ”Bolag och brott- några åtgärder mot oseriösa företag”. Utredningen fokuserar alltså på åtgärder som syftar till att motverka att aktiebolag och ”andra företag” används för att begå brott och andra oegentligheter (s. 15). Utredningen har i sina förslag valt att inkludera stiftelserna i begreppet företag. Definitionen av begreppet företag kan givetvis diskuteras, men det kan konstateras att den klart övervägande delen av befintliga stiftelser i Sverige är så kallat allmännyttiga stiftelser (se också utredningen s. 25) som inte ens med ett allmänt språkbruk faller under beteckningen företag och som inte heller driver någon näringsverksamhet. Det är värt att notera att det enligt utredningen finns 1,2 miljoner företag i Sverige, över 720 000 aktiebolag, 17 500 stiftelser varav 1 900 som utövar näringsverksamhet (s. 15, 17 och 367). Siffrorna vad gäller stiftelser är dessutom osäkra eftersom det inte finns någon definition av de stiftelser som registreras som näringsdrivande hos länsstyrelsen.

De ändringar som föreslås införas i stiftelselagen syftar till att ge motsvarande skydd mot ekonomisk brottslighet som finns för aktiebolag och ekonomiska föreningar i respektive lagstiftning. Översynen och förslagen vad gäller stiftelserna ska därför ses i ett övergripande brottsförebyggande perspektiv (s. 115). Fakultetsstyrelsen delar inställningen att skyddet mot ekonomisk brottslighet inte ska vara sämre i stiftelser än vad det är i andra juridiska personer (s. 25). De föreslagna reglerna träffar alla stiftelser och inte enbart de näringsdrivande stiftelserna. Att införa en generell reglering i stiftelselagen mot en liten grupp stiftelser, stiftelser som kan betraktas som företag, kan förefalla alltför ambitiöst och dessutom leda till ett misstroende mot stiftelseformen som sådan.

Det bör också påpekas att många stiftelser som på ett eller annat sätt driver näringsverksamhet troligen gör det genom ett hel- eller majoritetsägt aktiebolag. Stiftelsen har då oftast ett allmännyttigt ändamål och kommer inte att träffas av de föreslagna reglerna. Själva näringsverksamheten omfattas av aktiebolagens regler, där skyddet mot ekonomisk brottslighet redan finns.

Så här inledningsvis vill fakultetsstyrelsen också påtala bristen av empiri i utredningen. Det är oklart hur ofta förekommande de brister som man med lagförslaget nu vill komma åt är. Utredningen pekar på att det inte har kommit fram att stiftelser ”i särskilt stor utsträckning förekommer i brottsliga sammanhang men

det finns exempel på att även stiftelseformen har använts för illegitima syften” (s. 25). Det framgår inte vad exemplen skulle handla om. Det leder också till att vissa påståenden i utredningen inte är tillräckligt belagda. Se t.ex. s. 332 – ”Det har exempelvis förekommit att ... stiftelser har kapats”, se dock hänvisning i fotnoterna 9 och 10 på s. 372). Frågan om målvakter har inte ”uppmärksammat som ett utbrett problem” (s. 382).

Fakultetsstyrelsen noterar att såväl länsstyrelserna som Kammarkollegiet i separata skrivelser till Justitiedepartementet har begärt en översyn av stiftelselagen (se även direktiven och s. 363 i utredningen). Utredningen har endast tagit upp några av de frågor som behandlas i skrivelserna. Fakultetsstyrelsen vill här ta tillfället i akt att med kraft understryka att det nu behövs en översyn av hela stiftelselagen. Lagen har 30 år på nacken och det är hög tid att utarbeta en modern lagstiftning i takt med tiden, den samhällsstruktur och det stiftelseväsende vi har idag.

Utredningen föreslår i huvudsak ny eller ändrad reglering inom sex områden vad avser stiftelser. Dessa behandlas i tur och ordning nedan.

Ställföreträdarjämv (avsnitt 9.3)

Fakultetsstyrelsen ställer sig i grunden positiv till införande av ställföreträdarjämv och att det blir en enhetlig lagstiftning för aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser. Det är också en rimlig konsekvens att ställföreträdarjämv inte gäller i koncerninterna transaktioner, förslaget till nytt tredje stycke i 2 kap 14 § SL.

Syftet med jävsreglerna är att förhindra intressekonflikter för styrelseledamöter eller förvaltare. Här skiljer sig rättsläget dock åt mellan en stiftelse och ett aktiebolag. I ett aktiebolag kan ett jämv ”läkas” genom samtliga aktieägares samtycke. Något motsvarande förhållande finns inte i stiftelser. Lagstiftaren har i stället infört möjligheten att utse en god man för att förvaltningsorganet överhuvudtaget ska bli beslutsmässigt.

Fakultetsstyrelsen menar att förslaget till skrivningar i 2 kap. 14 § och i 2 kap. 21 § behöver övervägas och motiveras ytterligare med hänsyn till de stiftelsespecifika förhållandena som kan råda och den praktiska tillämpningen av reglerna. Skillnaderna mellan anknuten förvaltning och egen förvaltning behöver uppmärksammas tydligare. Skyddsintressena i en stiftelse jämfört med ett bolag är olika och därmed också de intressekonflikter som kan uppstå. Detta behöver tydliggöras för att skapa rättssäkerhet för stiftelserna.

Anmälningsskyldighet för revisor vid misstankar om ekonomisk brottslighet (avsnitt 9.4)

Eftersom stiftelserna saknar ägare har revisorn ett särskilt ansvar att kontrollera att stiftelsen förvaltas i enlighet med stiftelseförordnande och lag. Styrelsen eller förvaltaren har ett ansvar för att uppfylla ändamålet och i det arbetet förvalta stiftelseegendomen på ett godtagbart sätt (2 kap. 4 § stiftelselagen). Lagförslaget innebär en handlingsplikt för revisorn som motsvarar reglerna i aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar. Fakultetsstyrelsen har inte något emot den föreslagna regleringen men höjer ett varnande finger för att regleringen skulle kunna innebära stora kostnadsökningar för stiftelserna som har som sin huvuduppgift att uppfylla ändamålet.

Förseningsavgift vid dröjsmål att lämna in årsredovisning och revisionsberättelse (avsnitt 9.5)

Fakultetsstyrelsen har inget att invända mot utredningens förslag. Regleringen motsvarar vad som redan gäller för aktiebolag enligt årsredovisningslagen. Enligt uppgifter från länsstyrelsen är det 10 600 av 17 500 stiftelser som är skyldiga att lämna in årsredovisning, där det alltså föreligger krav på auktoriserad eller godkänd revisor. För ett stort antal stiftelser kommer alltså de föreslagna reglerna inte att gälla om stiftelsen inte har en auktoriserad eller godkänd revisor.

En lagteknisk fråga kanske bör uppmärksammas. 4 kap. 16 § stiftelselagen handlar om revisors arvode. Att då låta de föreslagna reglerna numreras med 4 kap. 16 a §-16 d § kan verka förvirrande.

Tillsynsmyndigheten föreslås att bli behörig att ansöka om likvidation (avsnitt 9.6)

Fakultetsstyrelsen har i sig inget att invända mot att tillsynsmyndigheten ges en behörighet att ansöka om likvidation men ställer sig något tvekan till om den föreslagna regleringen är effektiv i sin nuvarande utformning. I aktiebolag gäller exempelvis att styrelsen fortlöpande ska bedöma bolagets ekonomiska ställning. Regleringen i 7 kap. stiftelselagen gäller enbart stiftelser som driver näringsverksamhet, dvs. idag cirka 1 900 stiftelser. En vidare fråga, som inte tas upp av utredningen är frågan om likvidationsreglerna inte borde gälla även andra stiftelser än stiftelser som driver näringsverksamhet. Ibland påstås att reglerna i 7 kap. stiftelselagen analogt även skulle gälla stiftelser som inte driver näringsverksamhet. Detta framgår inte av stiftelselagen och stödet för ett sådant ställningstagande är svagt även i övriga rättskällor. Sunt förnuft säger däremot att även icke-näringsdrivande stiftelser bör kunna försättas i likvidation eller gå i konkurs, vilket också sker i praktiken. I detta avseende vore alltså ett förtydligande önskvärt. I annat fall kommer den föreslagna regleringen enligt lagtexten enbart att rikta sig till näringsdrivande stiftelser.

Anmälan om registrering ska innehålla en försäkran på heder och samvete (avsnitt 9.7)

Fakultetsstyrelsen har inget att invända mot utredningens förslag. En sådan försäkran innebär att uppgifterna lämnas under straffansvar, 15 kap. 10 § BrB. Inledningsvis ska också påtalas att en registrering av en stiftelse inte är konstitutiv. Stiftelsen har bildats redan när rekvisiten i 2 kap 1 § stiftelselagen är uppfyllda. Förslaget innebär en ändring i stiftelseförordningen. I praktiken är det nog så att få personer kommer att känna till den sanktion som kan inträda om man skulle bryta mot den föreslagna formuleringen. Detta bör tydligt informeras om i aktuell blankett och annan information i samband med registreringsförfarandet.

Straffsanktionerad förbud mot målvakter i stiftelsernas styrelser (avsnitt 9.8)

Förslaget överensstämmer med regleringen i aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar. Utredningen påtalar att målvakter inte är ett utbrett problem. Fakultetsstyrelsen delar den bilden. Den stora övervägande delen av

stiftelserna är allmännyttiga stiftelser som delar ut av sin avkastning. Att det skulle förekomma målvakter i en sådan stiftelse förefaller rätt osannolikt men icke desto mindre skulle det kunna förekomma.

Utredningens motivering till ”godtagbara skäl” (s. 383) känns inte övertygande. Till skillnad från ett aktiebolag där ägarna genom sitt samtycke kan acceptera styrelseledamöter som kanske inte avser att ta del i styrelsearbetet, gäller i stiftelser ett annorlunda synsätt. Bristen på ägare eller andra stiftelseorgan innebär att en styrelse eller en förvaltare tar allt ansvar för stiftelsens verksamhet. Detta ansvar kan aldrig delegeras till andra. Därför kan det inte accepteras att det i en stiftelsestyrelse väljs in personer som inte avser att ta del i förvaltningen. Det kan alltså inte anses vara ”godtagbara skäl” enligt stiftelserätten (vilket det tydligen är enligt aktiebolagsrätten). Fakultetsstyrelsen menar därför att det inte kan förekomma några godtagbara skäl i en stiftelse för att slippa ta ansvar. Syslomanuppdraget i en stiftelse är tydligt.

Fakultetsstyrelsen har inget att erinra mot införande av ett nytt stycke i 2 kap. 10 § stiftelselagen rörande förbud mot s.k. målvakter. Däremot anser fakultetsstyrelsen att införande av en straffsanktion i stiftelselagen, där det tidigare inte funnits någon kriminalisering, måste övervägas och utredas mer noggrant. Systematiken i sanktionssystemet påverkas och det förefaller märkligt att målvaktsförbudet är den enda bestämmelse i lagen som är förknippad med rättssystemets strängaste sanktion, ett straff.

Sammantagen bedömning

Många av reglerna som föreslås kommer att rikta sig till ett fåtal stiftelser men regleringen görs generell. Det saknas också i hög utsträckning empiri som kan stödja förslagen vad gäller stiftelserna. Fakultetsstyrelsen vill slutligen påtala att såväl departementschefen som lagrådet är tydliga i förarbetena till stiftelselagen att stor hänsyn ska tillmätas stiftarens vilja.¹ Lagrådet anmärker i sitt yttrande över förslaget till stiftelselag att det generellt sett är ”respekten för stiftarens vilja som framhävs som ledstjärna vid utformningen av reglerna”.² Lagrådet menar vidare att det i de lagförslag som innebär inskränkningar i respekten för stiftarens vilja ska krävas att det kan åberopas *goda motiv* för inskränkningar i stiftarens vilja. Fokuseringen på stiftarviljan är viktig ur flera aspekter. Stiftelserna har mycket stor betydelse i det svenska samhället. Deras verksamhet ersätter många gånger en uppgift som annars skulle falla på stat eller kommun, exempelvis att dela ut ekonomiska bidrag för att stödja forskning och utbildning. I förarbetena till stiftelselagen poängteras vikten av att donationsviljan upprätthålls.³ Med denna grundläggande syn bör behovet och effektiviteten av varje lagstiftningsåtgärd nogt övervägas.

¹ Prop. 1993/94:9, s. 45 f. och 114.

² Prop. 1993/94:9, Lagrådets yttrande i bilaga 5, s. 303.

³ Prop. 1993/94:9, s. 48. I prop. 2008/09:84, s. 36, uttalas: ”Tillsynsreglerna är präglade av konflikten mellan å ena sidan önskemålet om att respektera stiftarens vilja och stimulera donationsviljan och å andra sidan samhällets intresse av insyn och kontroll.”

Om tvångslikvidation vid kritisk kapitalbrist m.m.

Frågan om vilket minimikapital som är lämpligt i aktiebolagsrätten har inte omfattats av utredningens uppdrag. Fakultetsstyrelsen instämmer i princip i utredningens slutsats att dagens regler om styrelsens handlingsplikt vid kritisk kapitalbrist bör slopas och att borgenärsskyddet skiftas från att fokusera på frågor om sufficiens till att fokusera på bolagets solvens. Vidare instämmer fakultetsstyrelsen i slutsatsen att reformförslagen ryms inom ramen för Sveriges förpliktelser med anledning av EU-medlemskapet.

Regelverkets komplexitet ökar med den föreslagna omläggningen av borgenärsskyddssystemet. Konkurslagens bestämmelser nämns av utredningen, men det förklaras inte exakt hur källorna kring dessa regler kan bli relevanta vid tillämpningen av de föreslagna nya reglerna i 8 kap. Utredningens formuleringar kan uppfattas som en ambition att grundlägga en delvis ny syn på adekvat kausalitet mellan styrelsens agerande (underlåtenhet) och skada för bolaget?

Mot denna bakgrund framstår utredningens uttalanden till vägledning för rättstillämpningen som alltför kortfattade och allmänt hållna (s. 494 f). Fakultetsstyrelsen efterlyser således konkretare och mer detaljerad vägledning för bedömningen av aktiebolags solvens, som kan ligga till grund dels för styrelsernas beslutsfattande, dels för domstolarnas bedömning i efterhand av eventuellt skadeståndsansvar. Utredningens analyser är inte helt tydliga om vilket handlingsmönster som föreskrivs i vilken grad av insolvens och vad som krävs av styrelsen för att undvika skadeståndsskyldighet. I förarbetena bör uttalas med tydlighet att styrelsen ska ansöka om likvidation i de lägen det står klart att bolaget saknar överlevnadsförmåga. För de svårare bedömningsfrågorna bör förarbetena ge utförligare bedömningsgrunder för solvensprövningen med tidsangivelser i relation till vetskap om bolagets ekonomiska läge.

Sådana uttalanden är befogade inte minst mot bakgrund av den diskurs om aktieägares och styrelseledamöters lojalitetsplikt som vuxit fram under senare år (jfr härvidlag särskilt Jessica Östbergs aktiebolagsrättsliga författarskap i bland annat doktorsavhandlingen samt med vidare hänvisningar). Skiftet från sufficiens-till solvensbedömning på sätt som utredningen föreslår bör ha inverkan på föremålet för styrelsens lojalitetsplikt och på ett tydligare sätt fokusera borgenärernas intressen. Här kan uppstå svåra målkonflikter som det är lämpligt att lagstiftaren analyserar och bedömer uttryckligen i förarbetena.

Något särskilt skriftlighetskrav föreslås inte i anslutning till de nya reglerna i 8 kap. 4 § respektive 6 § ABL, men följer i praktiken av allmänna regler om bolagsstämma och bevisbördans placering. Ett uttryckligt dokumentationskrav hade i och för sig förstärkt betydelsen av solvensprövningen och underlättat culpabedömningen med stöd av 29 kap.

Fakultetsstyrelsen utesluter inte att 29 kap. kan komma att visa sig utgöra en alltför indirekt och komplex modell för sanktionering av borgenärsskyddet och att detta kan komma att behöva förstärkas i framtiden. Härvidlag kan nytillkommande borgenärers ställning komma att behöva beaktas särskilt.

Enligt delegation

Katarina Olsson, Niklas Selberg och Christoffer Wong